

ATEŞ ISLAĞI'NDA YAŞAMA AKAN ŞİİRLER

Beyhan KANTER

Nazım Payam, *Ateş İslağı* başlığı altında topladığı şiir kitabında yaşam karşısında duruşunu/tavrını belirlemeye çalışan bireylerin acizyetlerini, çaresizliklerini ve huzursuzluklarını imgelerin ardına saklanan bir duyarlılıkla dile getirir. Geçmiş ve şimdinin yol açtığı karmaşayı zaman sornsalı bağlamında ele alan şair, gündelik yaşama ilişkin pratikleri de insana ait her türlü edimsellik ve duygusallıkla birlikte yansıtır.

Gündelik yaşam kaygıları arasında sürekli bir şeylere geciken ve bir şeyleri bekleyen bireylerin zaman karşısındaki açmazlarını “*elimiz neye değse eskiyecek*” mısrasıyla vurgulayan Payam, yaşamı “*hüzünlük*” olarak adlandırır. Şair, zamanın gelip geçiciliği karşısındaki tavrını da, “*buğuyla çoğaltıyor izi zaman*”, “*ölüm aldatmıyor ki hayal kuralım*”, “*kurduğum saate uymadı vakit*”, “*geçen her an düne dâhil*”, mısralarıyla dile getirir. Şairin bu yaklaşımı, aynı zamanda ölümün mutlak gerçekliği karşısında çaresiz kalan bireyin sorgulamalarını içerir. Nitekim şair, “*Geceleyn Adressiz*” başlıklı şiirinde bu sorgulamalarını derinleştirerek ölümle birlikte bütün yaşanmışlıkların anlamını yitireceğine vurgu yapar. Yaşamın gelip geçiciliği karşısında “*anılar belleği*”ne sığmayan Payam, “*Fotoğraf*” başlıklı şiirlerinde, eski fotoğrafların hatırlattığı geçmişin izinde “*sessizlikle*” boğuşur.

Nazım Payam’ın şiirlerinde dikkati çeken özelliklerden birisi de toplumsal so-

runları imgeler aracılığıyla dillendirmesidir. Zira “*geçen yazdı/kimsenin bir şey sormadığı o çocuk/kimseye bir şey sormadan/tırmandı en yüksek duvara/tenini güneşte yaktı*” mısraları, Payam’ın bu duyarlı tavrının ifadeleridir. Bununla birlikte şair, modern yaşama entegre olan bireylerin ruhsal trajedilerini “*Açlık*” şiirindeki metaforlar aracılığıyla yansıtır. Modernizmin tükettiği bireylerin kapatılmışlıklarını “*balkon*” metaforuyla dile getiren Payam için “*balkon*”, “*sıcak albümlerden uzak*” ve “*ölü kuş mezarı*”dır.

Payam, kaosun yol açtığı huzursuzlukları, “*Kayıp Dervişin Defterinden*” başlıklı uzun şiirlerinde *Hüsniüşak* ve Galip Dede’yi hatırlatan imgeler aracılığıyla yansıtarak şimdi ile geçmiş arasında metaforik bir ilgi kurar. Şairin tasavvufi imgelerle kurguladığı şiirinde geçen “*aşka sığmayan tabuta sığıdı*” mısrası, ruh ve beden arasındaki ayrımı yansıtmaları bakımından dikkat çekicidir. Bununla birlikte “*vardım döndüm/baktım, teni yalayan alev/ateş ısı-*

lağ her yanım/oysa ben uğultu doluydum/
ağlardan kaçmışım, geceydi/hüznüm ken-
dime dairdi” mısraları yaşamın ağlarından
kaçmaya/sıyrılmaya çalışan şairin aşka
ilişkin tasavvufi yaklaşımını içermektedir.

Ateş İslağı şiir kitabında zaman, ya-
şam, ölüm, aşk gibi olgulara imgelerin

ardına gizlenen bir gerçeklikle yaklaşan
Nazım Payam, şair duyarlığının yol açtığı
trajik algılamayı dile getirir. Şairin, aşk al-
gısını büyüten ve çoğaltan bir ruh hâliyle
kaleme aldığı şiirlerinde insana ait her tür-
lü duyarlık yer edinir.

TÜRKİYE EDEBİYAT DERGİLERİ ATLASI ÜZERİNE

Fikri ÖZÇELİKÇİ

Dergiler, varoluşları itibarıyla hayatın birçok alanına, insan zihninin birçok me-
lekesine sesleniyor hiç kuşkusuz. Bu ses-
lenmelerin en önemlilerinden biri, Cemil
Meriç’in o şahane ifadesiyle, hür düşünce-
nin kalesi olarak karşılığını buluyor toplum
hayatında. Bu bağlamda dergiler, yeni ve
muhtemeldir ki asi düşüncelerin ilk filizlen-
diği mekânlar olma özelliği de taşıyor. Bu
bakımdan kurulu siyasal/ekonomik düzene,
hâkim fikrî düşünceye ve cari sanat anlayı-
şına itirazı olan ateşin kalemlerin satırları-
nın ilk yer aldığı dergileri, ilerde gürül gürül
akacak ırmaklara akan bereketli dereler ola-
rak düşünmek mümkün. Bu derelerin bazı-
ları kavuştuğu ırmağa rengini, kokusunu, ta-
dını verecek kadar baskın çıkarken bazıları
da cılız kalıp toprağın derinliklerinde yitip
gidivermektedir zamanla. İstanbul, Ankara
ve İzmir gibi metropollerini hariç tutarsak,
Maraş, Konya, Kayseri, Rize, Erzurum vb.
şehirlerde çıkan dergilerden en azından ba-
zıları, kavuştukları ırmağı etkileme potansi-
yeli taşımışlardır. Mesela Maraş’ın Andıran
ilçesinde göverip tüm Türkiye’yi sıcaklığıyla
kuşatan *İkinci Yazıları*’nın, Rize merkezli
Ayane dergisinin, Osmaniye’de iki kalem
ehlinin fedakârlığıyla çıkarılan *Kırağı* der-
gisinin ve Ankara/Çubuk’ta bir köftecinin
finansörlüğünde çıkarılan *Albatros* dergisi-
nin bu alanda bıraktıkları derin izleri kimler
görmezden gelebilir ki?

Ülkenin düşünce hayatında böyle-
si önemli işlevlere sahip olan bu dergileri
bekleyen kaçınılmaz son da, hem dergiyi
çıkarınların hem de dergiye gönül verenle-
rin malumudur üstelik. O kaçınılmaz son da,
ama birkaç ay ama birkaç sene sonra kapan-
maktır. Bu kaçınılmaz sonun ana sebebi, hiç
kuşkusuz ki para sıkıntısıdır. İşin mutfağına
uğrayanlar bilir, aslında daha ilk sayıların-
dan itibaren “parasızlıktan çıkamama” adı
verilen o soğuk gerçekliğin tehdidi atbaşı
gider dergi çıkarma heyecanıyla.

Yine de söyleyecek sözü olanlar kork-
maz bu yalın gerçeklikten. Bir şekilde dergi
çıkarmanın yolunu bulurlar. Dergi çıkarıl-
malıdır çünkü söylenecek söz vardır!

Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası, Selçuk Küpçük imzasını taşıyan hacimli ve bir boşluğu doldurmaya aday bir çalışma. Kitap, adından da anlaşılacağı gibi, Türkiye’de yayımlanmış edebiyat dergilerini bir atlas gibi gözlerimizin önüne sunmayı amaçlıyor.

Kitap çalışması yapılırken elbette bazı sınırlar da çizilmiş. O sınırların iki kalın çizgisi var: 1. Derginin edebiyat dergisi olma zorunluluğu, 2. 1980 ile 2000’li yıllar arasında yayımlanmış olma zorunluluğu.

Selçuk Küpçük böyle bir çalışmayı yaparken aynı zamanda ülkemizin bir döneminin dergiler üzerinden fotoğrafının çekilmesini de amaçlamış ki bu düşünce gerçekten de ülkemiz düşünüldüğünde hakkıyla karşılığını bulan bir düşünce. Çünkü ülkemizde sistem hep bir vesayet üzerine kurulu bir sistemdi ve yerli dediğimiz düşünce harekete geçip bu vesayet sistemini sarsmaya başladığı anda, sistemin koruyucuları devreye girip kah klasik kah modern darbelerle varlığını sürdürüyordu. Ve elbette, sistemin varlığını sürdürmesi, en hafif tabiriyle, ülkenin ufkuna kara bulut gibi çökmesiyle mümkün oluyordu. Kara bulut ise boğucuydu ve gerçekten de fikri, dostlukları, özgürlükleri ve yerele dair ne varsa hepsini boğuyordu.

İşte 80’li yıllar dergiciliği de böyle kara bir iklimde yeniden aydınlık bir düşünce, yeniden yerli bir sanatsal tavır inşa edilmesi bakımından hayati önemi haizdi diye düşünüyorum ben. Sonraki yıllarda ülkemizde yaşanan siyasal/düşünsel gelişmelere baktığımızda, bu dergilerin görünenin ötesinde bir işleve sahip olduğu, bugünden geçmişe bakıldığında daha berrak bir şekilde görünüyor kuşkusuz. Çünkü ülkemizde bir yerli hareketi başlatanların geçmişlerinde, adı geçen bu dergilerden en azından biriyle bir ünsiyet olduğu erbabının malumudur.

Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası, Cümle Yayınlarından çıkmış. Büyük boy olan kitabın tamamı iki yüz seksen dört sayfa. Kitap, rahat okunuyor ve insanı yormayan bir formata sahip. Kitabın sayfalarında, ilgili dergilerin görselleri de yer almış. Bu görseller, daha dün denecek kadar yakın

olan matbu çağı dijital çağa karşılaştırma bakımından da önemli.

Kitapta, kırk dergi hakkında bu dergilerin yayın yönetmenliğini yapmış ya da söz konusu dergi hakkında söz söyleyebilecek yetkinliğe/sorumluluğa sahip kişilerle yapılan söyleşiler yer alıyor. Bu söyleşilere bakıldığında, Türkiye’nin yakın dönem edebiyat tarihini ve bu tarihin içine gömülmüş ülke sosyolojisini görmenin yanında, fikir çilesi çekmenin ne demek olduğunu da dert damlayan satırlardan anlamak mümkün.

Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası’nda dergiler, yayım tarihlerine göre değil de alfabetik sıraya göre dizilmiş. Bir isyanın, bir düşüncenin, bir sanatsal duruşun nasıl bir seyir takip ettiğini daha net anlamak için dergiler keşke yayım tarihlerine göre dizilseydi, diye bir düşünce gelmiyor değil insanın aklına. Ama bu, esaslı etkileyecek bir unsur değil sonuçta.

Aynı zamanda bir vefa örneği olarak da isimlendirilebilecek çalışmada yer alan dergiler şunlar: *Âşiyân, Atlılar, Ayane, Budala, Bumerang, Düş Çınarı, Edebi Pankart, Endülüs, Est&Non, Geniş Zamanlar, Göçebe, Hayalet Gemi, İkinci Yazıları, İpek Dili, Kardelen, Kelime, Kırağı, Kırknar, Kökler, Kül, Le poète travaille, Lika, Martı, Okuntu, Parşömen, Seyir, Sınırdaki, Sombahar, Son İstasyon, Sonra Edebiyat, Sonsuzluk ve Bir Gün, Sühan, Şiir Atı, Şiirli Çıkmın, Taşra, Üç Çiçek, Ünlem, Yaratım, Yenibinyıl Şiir, Yitik Düşler*. Kitapta yer almayan dergiler için ise yazar “... haritamızın büyük fotoğrafı hususunda hem edebî, poetik bakımdan, hem de var ise düşünce geleneği açısından bir temsiliyeti karşılayacak bazı dergilerin söyleşi taleplerimize (gerekçeli-gerekçesiz) olumlu cevap vermediğini burada belirtmek isterim.” notunu düşüyor “Ön Söz”de.

Türkiye Edebiyat Dergileri Atlası, önemli bir boşluğu dolduracak, belli bu. Kişisel olarak da çok önemsedim bu çalışmayı. Bu çalışma, aynı alanda daha derinlikli çalışmalara da kılavuzluk yapacak yetkinliğe sahip.

KAMU BAŞ RÜYACISI

Uğur MANTU

Hece Öykü, Mahalle Mektebi, İti-bar ve Aşkar dergilerinde yayımlanan hikâyeleriyle tanıdığımız Müzeyyen Çelik'in ilk kitabı *Kamu Baş Rüyacı* adıyla Ebabel Yayınları arasından çıktı. "Subh" ve "Mesâ" isimli iki bölümde yer alan yirmi üç kısa hikâyeden oluşan kitapta, günlük hayatımızda sıkça karşılaştığımız kişiler, olaylar ve durumlar sade bir üslupla hikâyelere konu ediliyor.

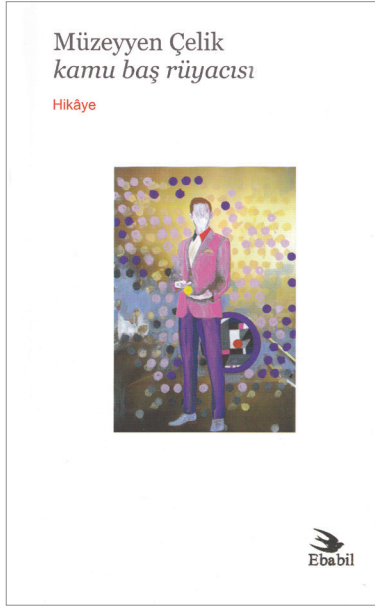
Müzeyyen Çelik'in hikâyelerini okurken, yazıldığından ziyade bir arkadaş sohbetinde ya da aile ortamında bir araya toplanan insanlara anlatıldığı düşünürken hikâyelerle karşılaşırız. Günümüz yazarlarınca, piyasa koşullarının ve edebî modanın da tesiriyle, revaçta olan kelime oyunlarına, şaşırtıcı sonlara hemen hemen hiç rastlamıyoruz. Hikâyelerde "Bu da nereden çıktı şimdi?" diyebileceğimiz bir olay ya da durum da yok. Yazar bize, yolda yürürken, otobüste giderken ya da alışveriş yaparken karşımıza çıkabilecek ağabeylerin, ablaların, teyzelerin, amcaların, gelinlerin ve çocukların günlük yaşamlarından izler taşıyan, kısa ama etkili kesitler sunuyor.

Kitabın ilk bölümü olan "Subh"daki hikâyeler, "gündüz gözüyle" yazılmış hikâyeler olarak göze çarpıyor. Okuyucu, tanıdık çehrelerin başından geçen olaylarla şekillenen bir dünyanın içerisinde çoğu

zaman gülümsemeyi göz buğulanmasının ardı sıra yaşıyor. Beşiktaşlı Uzun Selim'in hikâyesinde hüzünlenirken, Nurcihan'la Cüneyt'in yarım kaldı diye üzüldüğümüz aşklarının kavuşmayla neticelendiğini görünce gözlerimiz parlıyor. İnsanların karşı dairelerinde kimlerin oturduğunu ancak apartman toplantılarında aيداتlar konuşulurken öğrendikleri, kapımıza on tane kilit de taktırsak kendimizi bir türlü güvende hissedemediğimiz çok katlı sitelerde değil; herkesin birbirini tanıdığı, selamın sabahın eksik olmadığı, binaların boyunun minareleri aşmadığı mahallelerden herhangi birinde kapısının önünde otururken görebileceğimiz Nezahat teyzelere sayfalar arasında rastlamak hepimize çocukluğumuzu hatırlatıyor.

Müzeyyen Çelik'in hikâyeleriyle okuyucu arasında kişilere ve olaylara aşinalıktan ileri gelen bir muhabbetin oluşmasında gündelik hayatın içerisinde yer alan birçok olguya yer verilmesinin de payı var. "NTV Spor", "İddaa", "Premier Lig", "Seri A" ve elbette, yazarın merhum dayısından bir hatıra olarak, "Beşiktaş" gibi özellikle erkeklerin ilgisini çekecek birçok öge Çelik'in hikâyelerinde kendine yer buluyor.

"Subh"taki hikâyeleri okurken Anadolu insanının resmigeçidine şahit oluyoruz. Doğdukları topraklarda dertlerine deva bulamayıp büyük şehirlerin kapısını aşındırmak zorunda kalan taşra insanının başından geçenler "Elife'nin Soluk Yüzlü Pansiyonerleri"nde olduğu gibi sade ama etkili bir dille anlatılıyor. Doğu'dan gelen

insanların dilinden, düzeninden ve kendilerine karşı soğuk yüzünden habersiz oldukları kentte şifa ararken düştükleri hâlleri okurken canımız acıyor.

Müzeyyen Çelik'in hikâyeleri bize iki yazarı hatırlatıyor. Bunlardan biri, yazarın da sevdiği yazarlar arasında ismini andığı Sabahattin Ali, diğeri de öykülerinden Anadolu insanını eksik etmeyen Mustafa Kutlu. Hatta Çelik'in üslubuyla Kutlu'nun üslubunun, elbette farklı duyarlıklardan kaynaklanan ayırıcı özellikleri göz ardı etmemek kaydıyla, aynı zincirin halkaları olduğunu düşünmek mümkün. Müzeyyen Çelik'in taşrayı tanıdığını, taşra ruhunun inceliklerine hâkim olduğunu "Müsevid Bahçesi" adlı hikâyeyi okurken de hissediyoruz.

Okuyucu, *Kamu Baş Rüyacısı*'ni okurken sanki bir televizyon kanalını açıp sabahtan akşama kadar o kanalda herkese hitap edecek programları sırasıyla izliyormuş hissine kapılıyor. Bunda yazarın bu hisse davetiye çıkaran anlatımının da etkisi var şüphesiz. Üçüncü tekil şahsın anlatıcı olduğu hikâyeler bize bir ekran karşısında memleketimizden insan manzaralarını seyrettiğimizi düşündürüyor.

Kitaptaki hikâyeleri okurken, köhneleşmiş genel kabullerle ve bunların bir yansıması olarak dilimize girmiş deyim ve atasözlerine yapılan göndermelerle de karşılaşılıyor. "Kâğıt Oynayan Sahaf"ta İstanbul'a gelip bir süre çeşitli işlerde çalışmış ama istediğini elde edemedikten sonra sahaf Aret Usta'nın yanında sahaflığa başlamasıyla hayatına yeni bir pencere açılan Mithat'ın yaşadığı değerler çatışması söz konusu göndermelere örnek teşkil ediyor.

Müzeyyen Çelik hikâyelerinin kadın karakterleri ayrı bir incelemenin konusu olmayı hak edecek kadar zengin özellikler taşıyor. Özellikle gelinlere dair olanlar, kitabın en başarılı hikâyeleri arasında yer alıyor.

Son dönem yazarlarımızın metinlerinde sıkça yer verdiği ironiyle *Kamu Baş Rüyacısı*'ndaki hikâyelerde de sıkça karşılaşılıyor. Hatta bu durumun zaman zaman absürde varan bir seyir takip ettiğini de söyleyebiliriz. "Kayıp Mahmut Sultan" tam da bu türden bir hikâye olarak göze çarpıyor. "Kamu Baş Rüyacısı", "Ölürsem Görürüm" ve "Elife'nin Soluk Yüzlü Pansiyonerleri"yle birlikte kitabın en başarılı hikâyelerinden olan bu hikâyede, bir evliyanın ontolojik soruları üzerinden kent insanının din ve metafizik olanla ilişkisine dair ironik ve eleştirel bir metin okuyoruz.

Kitabın ikinci kısmı olan "Mesâ"da, gerçeküstücülüğün hâkim olduğu öyküler bulunuyor. Müzeyyen Çelik'in kurmacanın ardına gizlediği topluma, devlete ve bireye dair eleştirilerini ihtiva eden bu bölümün ilk hikâyesi olan "Kamu Baş Rüyacısı", hem suçluların faillerini yakalamada yetersiz kalarak Rûsim'in rüyalarından medet uman devleti hem de bireyi toplumda varolan rollerden birini oynamak zorunda bırakan sistemi ironik bir dille eleştiriyor. "Oğlun Polat Oldu" adlı hikâye, eleştiri dilinin ironiden sıyrılıp oldukça acı ve gerçekçi bir hâle doğru evrildiği bir hikâye olarak okuyanın içini burkuyor. Okurken Benjamin Button'u hatırlatan "Hiyaluronik Dönüşüm"de zamanı ve hayatın akışını durdurmaya çalışıp özendirilen "her daim genç ve bakımlı görünme" hevesine kendisini fazlaca kapıran bir kadının sonunda hem ailesinden hem de hayatından olması anlatılıyor. Kitabın son hikâyesi olan "Eski Renkler" ise "Yedi Uyurlar"ın güncellenmiş bir yeniden yazımı olarak değerlendirilmek mümkün.

Başarılı bir ilk kitap olarak değerlendirilebileceğimiz *Kamu Baş Rüyacısı*, hem yaşadıklarından artakalan hatıralarını hem de gözlemediği olaylara ve insanlara dair hafızasında kalanları kurmacanın haddesinden geçirerek kaydeden bir yazarın hikâye toplamı olarak okuruyla buluşmayı bekliyor.

HALİT FAHRİ OZANSOY'UN EDEBİ HATIRALARI EDEBİYATÇILAR ÇEVREMDE

Selçuk KARAKILIÇ

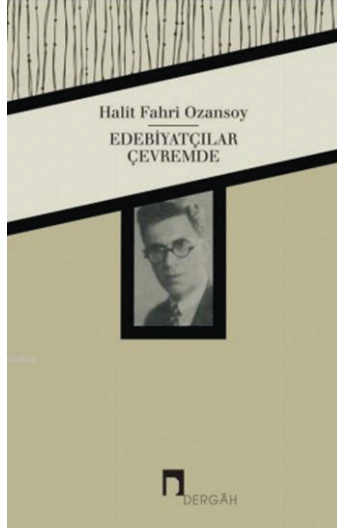
Edebî bir üslupla yazılmış bir hatıra metni; kuru, alelade ve çalakalem yazılmış ancak önemli bilgiler içeren hatıralardan daha ilgi çekicidir. Siyasi hatırat metinleri, II. Meşrutiyet'in ilanından sonra yazılmaya başlandıysa da Cumhuriyet Devrinde hatırat yazıcılığı ciddi bir rağbet görmüştür. Cumhuriyetin ilk yıllarında hatıralarını yazanlar çok değilse de, Atatürk'ün vefatından sonra âdetâ birbirleriyle yarışır seviyede hatıralarını yazanlarla karşılaşırız. Bu yıllarda çeşitli hatıralar önce gazetelerde tefrika edilmiş ardından kitaplaşmıştır. Bu arada edebiyatçılarımızda da bir kıpırdanma görülmüş, mensubu oldukları edebî muhitin, arkadaş ve dost çevresinin, yaşanan kavgaların içyüzlerini anlatmak ihtiyacı hissetmişlerdir.

Türk romanının büyük yazıcılarından Halid Ziya Uşaklıgil'in *Kırk Yıl* isimli hatıraları bu türün en güzel örnekleri arasında yer almaktadır. Yakup Kadri'nin *Gençlik ve Edebiyat Hatıraları*, Ahmet Rasim'in *Muharrir Şair Edip*'i, Ahmet İhsan Tokgöz'ün *Matbuat Hatıraları*, Hüseyin Cahit Yalçın'ın *Edebî Hatıralar*'ı, Samet Ağaoğlu'nun *İlk Köşe*'si, Hasan İzzettin Dinamo'nun *İkinci Dünya Savaşı'ndan Edebiyat Anıları* yazarlarının gözlemlerine dayanarak o devir, isim ve resimler hakkında kuşatıcı bilgi vermektedir.

Edebiyatçılarımızın edebî bir üslupla yazdıkları hatıra metinleri dönemin edebiyat anlayışını, sanat çevrelerinde mey-

dana gelen değişimleri, şair, romancı ve hikâyecilerin dostluklarını veya düşmanlıklarını ortaya koyması bakımından dik-kate değerlidir.

Edebî hatırat kitaplarının en ünlülerinden biri hiç kuşkusuz Halit Fahri Ozansoy'un *Edebiyatçılar Çevremde* isimli eseridir. Nesri de şiir gibi olan Halit Fahri Ozansoy, edebî hatıralarını öğretmenlikten emekli olduktan sonra *Tercüman* gazetesinde yazmış, 1970'te kitaplaştırmıştı. Sümerbank Yayınları arasından çıkan *Edebiyatçılar Çevremde*, aradan geçen 35 yıl sonra Dergâh Yayınları tarafından yeniden yayımlandı.

Edebiyatçılar Geçiyor isimli başka bir hatıratı da bulunan Ozansoy'un yeni kitabının adını *Edebiyatçılar Çevremde* olarak koymasını, yazarının edebiyat dünyasıyla ilişkilerinin kuvvetli olduğunu göstermektedir. Aşağı yukarı kırk yıl boyunca çeşitli şehirlerde öğretmenlik yapan Ozansoy'un edebiyat çevrelerinden ve dostlarından bağımlı koptuğunu söylemek mümkündür.

Birinci bölümde Ozansoy, bazı isim ve resimler hakkında kanaatlerini açıklarken daha çok portre-hatırat tarzında yazmaktadır. "Olayların Ardından" başlıklı ikinci bölümde, edebiyat ve sanat çevrelerinde meydana gelen olayları magazinî yönleriyle ele almakta, insanı daima merak içinde bırakmaktadır. Üçüncü bölümde de biraz kendisiyle alakalı biraz çevresiyle alakalı hatırat kırıntıları yer alıyor.

Halit Fahri Ozansoy'un çevresinde kimler yoktur ki? Beyaz Türkçenin büyük şairi

Yahya Kemal, edebiyat tarihçiliğimizin zirve isimlerinden İsmail Habib Sevük, *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*'nun yazarı Peyami Safa, Ahmet Kutsi Tecer, kadın düşmanı Selahattin Enis, Fazıl Ahmet Aykaç, Ziya Osman Saba, Faruk Nafiz Çamlıbel, Nurullah Ataç, Necip Fazıl Kısakürek, Arif Nihat Asya, Yusuf Ziya Ortaç, Behçet Kemal Çağlar ve daha niceleri...

Halit Fahri Ozansoy yakın dostu Yahya Kemal'in portresini şu cümlelerle çizer:

"Kendisi, sık sık, Heredia'nın bir sonnesini otuz senede tamamladığını söylerdi. Bunu biraz da kendine bir şeref payı çıkarmak için söylüyordu sanırım. Fakat zaman gene geçti. İkinci Cihan Harbi'nden sonra ilhamı birdenbire genişledi ve artık çok yazmaya başladı. Bunun neticesinde, bir zamanlar ayda bir çıkan Hayat mecmuası ile sonradan Hürriyet gazetesinde hayranlarına sunduğu şiirlerin evvelkiler gibi uzun ömürlü olacağı iddia edilemez. Şair, az ve öz prensibini kendisi bozmuştu. Ne var ki bir yanda, hepsi birbirinden güzel öteki şiirleri, kahramanlık, masal, tarih ve bilhassa İstanbul ihamları, ona, Türk edebiyatında ölmezliğin yerini çoktan hazırlamış oluyordu. Yahya Kemal nüktedan ve rind bir adamdı. Bazen de şu veya bu tesire kapılarak, Ahmet Mithat Efendi tarzında gazaplara kapıldığı da oluyordu. Nasıl ki, bir yanlış tefsiri yüzünden, bir gün Galatasaray Lisesi önünde bastonla bana, eski dostuna bile hücum etmiş ve şiirlerinin hiçbirinde kullanamayacağı kelimeler savurmuştu. Ölümü arkasından hüznü o günü de hatırlamaktan kendimi alamıyorum."

Hikâye ve romanlarında kadınları yerden yere vurduğu için "Kadın Düşmanı" olarak anılan Selahattin Enis'i anlatırken eski dostuna karşı merhamet yüklüdür:

"Rübab'daki "Aşk" başlıklı yazıdan şu satır: "Âdemi cennetten koğduran,

Havva'yı arza attıran, insanlığın intikamını tarumar eden bendim."

Bunu nasıl manalandırırsınız bilmem. Nedense cinsilatif ile arası hiç hoş değildi Salâhattin Enis'in. Çok eski bir gönül yararı olsa gerek! Edebiyatımızda kadınlara onun kadar hücum eden bir ikinci yazar hatırlamıyorum. Romanları meydandadır. Bu düşünce ve hissini ateşleyen hırs, herhâlde ilk gençlik çağının bir hayal kırıklığıdır. Bunun için "çok eski bir gönül yararı olsa gerek" dedim. Bence toplumda kadını hicveden ilhamının acı ve yıkıcı tarafları buradan geliyordur."

Peyami Safa'nın biraz da ironik bir üslupla yazdığı "Şiir Kralı" başlıklı yazısını ciddiye alarak kendisini Türk Şiir Kralı ilan eden ve edebiyatımızın fenomen tiplerinden Florinalı Nâzım hakkında Ozansoy'un yazdıkları ilginçtir:

"Florinalı Nazım'ın bir merakı vardı: Kendisinin büyük şair olduğunu, daha büyük şair ve ediblere tasdik ettirmek! Bunun için de, başta Abdülhak Hâmit olmak üzere, Cenab Şahabeddin'den, Samipaşazade Sezai'den ve daha böyle eski ve otoritesi kuvvetli üstadlardan kendi hakkında el yazılarıyla methiyeler toplar, bastırıldığı şiir risalelerinin ilk sayfalarına da gene onların kendisi için yazdıkları takrizleri, mektupları koyar, bunlarla öğünürdü. Bilhassa Abdülhak Hâmit'in herkesle beraber hayranı, hürmetkârı, perestîşkârı idi. Ben de onun Hâmit hakkındaki parlak duygularını herkesin ağzından işite işite adetâ ezberlemiştim." (s. 90-91)

Halit Fahri Ozansoy'un *Edebiyatçılar Çevremde* adlı eseri, edebiyatımızın birkaç dönemine birden ayna tutuyor. *Edebiyatçılar Çevremde*, yazarının bizzat şahidi olduğu olayları renkli bir üslupla anlattığı gibi, şair ve romancılarımızın ilginç özelliklerini ele almaktadır.